

KESKKONNAAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 17.02.2023

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 16.02.2028

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 8

Teabevaldaja: Keskkonnaamet

Maie Rummel
Riigimetsa Majandamise Keskus
maie.rummel@rmk.ee

Teie 07.02.2023 nr 3-2.1/752

Meie 17.02.2023 nr 7-9/23/2630-2

Seisukoht Lõpe-PÜ-84 II osa maaparandusehitiste hooldamisele

Austatud Maie Rummel

Soovite Keskkonnaameti seisukohta Lõpe-PÜ-84 II osa maaparandusehitiste hooldamise suhtes.¹ Objekt asub Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Lõpe ja Metsküla külas.

Lõpe PÜ-84 II osa hõlmab järgmisi maaparandussüsteeme:
LOIBU/TIIU METSAKUIVENDUS 1105920010010/001
MAASIKA/TIIU METSAKUIVENDUS 1105870020010/001
LÕPE/PÜ-84 IISAKU 1105920010010/002
MURRU-PÜ-84 IISAKU 1105870020030/001
VÄLJA/PÜ-100 MAETAGUSE 1105870020030/002

Lõpe PÜ-84 II osa objekt paikneb kvartalitel II043, II053, II061-II064, II070-II074, II090-II094, II108-II111, II123-II126, II140-II144, II158-II160, II169-II172, II178-II179, II291, PG017, PG018.

Lõpe PÜ-84 II osa objekt on rekonstrueeritud 2009. aastal ja hooldatud 2015. aastal. Maaparandusobjekti hooldamine on kavandatud läbi viia vastavalt Maaeluministri 19.12.2018 määrusele nr 75 „Maaparandushoiutööde nõuded“. Vastavalt Teie kirjale hooldamise käigus niidetakse varasemalt rekonstrueeritud eesvoolude ja kraavide trassidelt sinna kasvanud võsa. Eesvoolud ja kraavid puhastatakse voolutakistustest ja setetest, setted laotatakse muldele ja tasandatakse. Kõik objektile paiknevad truubid puhastatakse takistustest, vajadusel parandatakse otsakud.

Kavandatud hooldustööde alale jääb mitmeid kaitstavaid loodusobjekte. Keskkonnaamet annab seisukoha või vajadusel kaitstava loodusobjekti valitseja nõusoleku alljärgnevalt iga kaitstava loodusobjekti kohta eraldi.

Alutaguse rahvuspark

Hooldatava maaparandusobjekti põhjaosa jääb Alutaguse rahvuspargi² (edaspidi *rahvuspark*) Selisoo sihtkaitsevööndisse ja Miiloja sihtkaitsevööndisse.

Vastavalt kaitse-eeskirja³ § 9 lg-le 2 on Miiloja ja Selisoo sihtkaitsevööndite kaitse-eesmärk koosluste tüüpide säilitamine või taastamine, neile omase liigilise ja vanuselise struktuuri hoidmine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

¹ registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 07.02.2023 nr 7-9/23/2630

² EELISE kood KLO1000669

³ Vabariigi Valitsuse 17.12.2020 määrus nr 97 „Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskiri“

Kuna kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, siis on looduskaitseseaduse (edaspidi LKS) § 30 lg 2 p 1 ja LKS § 30 lg 4 p 1 alusel maaparandussüsteemi hooldustöö eelnimetatud sihtkaitsevööndites keelatud.

Vastavalt 10.02.2023 lisainfona saadetud asendiplaanil märgitule Alutaguse rahvusparki jäävaid ja sellega piirnevaid kraave ei hooldata.

Alutaguse rahvusparki projekteeritav sihtkaitsevöönd

Hooldatava ala lõunapoolne veerandik jääb pea tervenisti projekteeritava Alutaguse rahvusparki alale. EELISE andmebaasis olev projekteeritav Alutaguse rahvuspark hõlmab peamiselt riigi omandis olevat metsamaad, mille kohta Eestimaa Looduse Fond (ELF) tegi 21.08.2020 ettepaneku liita need maad Alutaguse rahvusparkiga, st laiendada olemasolevat rahvusparki. Lisaks seni kaitseta aladele käsitleb ettepanek ka Suuremurru, Mädamänniku ja Lõpe lendorava püsielupaiga liitmist rahvusparkiga, mistõttu on need alad EELISE andmebaasis kajastatud ka projekteeritava Alutaguse rahvusparkina.

ELFi ettepaneku kohaselt tuleks senised piiranguvööndi kaitsekorraga kvartalid II108 ja II143 rahvusparkiga liitmisel arvata sihtkaitsevööndisse. Samuti nähakse sihtkaitsevööndi kaitsekorra kehtestamist rahvusparkiga liidetaval seni kaitseta alal, mis hõlmab hooldatava ala piiresse jäävaid kvartaleid II158, II169, II170, II171, II178 ja II179 tervenisti ning kvartalit II172 osaliselt. Keskkonnaamet koostas ELFi esitatud ettepanekule kaitse alla võtmise otstarbekuse hinnangu, milles jõuti järeldusele, et ettepanekus esitatud ala väärrib riikliku kaitse alla võtmist ning seal on otstarbekas rakendada sihtkaitsevööndi kaitsekorda.

Seni kaitseta Alutaguse rahvusparkile liidetav ala hõlmab Mäetaguse jõe ja Rannapungerja jõe ühinemiskoha vahel asuvat kunagist Mädasood ja seda ümbritsenud soometsi ning selle kaitse alla võtmise eesmärk on ühelt poolt ühenduskoridori loomine hooldusalale jäävate lendorava elupaikade ja lõuna poole asuva Kuuse-Jaani lendorava püsielupaiga vahel ning teisalt loob kaitse alla arvamine eeldused kunagiste soometsade taastumiseks. Seetõttu soovib Keskkonnaamet hooldustööde kavandamisel kvartalites II108, II143, II170, II171, II178, II179 ja II 172 lähtuda kavandatavast sihtkaitsevööndi kaitsekorrast, mille järgi hooldustööd on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. See tähendab, et hooldustööde planeerimisel tuleb põhjalikult hinnata kraavide hooldusvajadust ja seda võib lubada üksnes juhul, kui hooldamata jätmise avaldaks mõju väljaspool olemasolevat ja projekteeritavat kaitstavat ala asuval majandusmetsale. Keskkonnaameti hinnangul tuleb projekteeritava kaitstava ala seest alguse saavad kraavid jätta hooldamata. Lisaks on kunagise Mädasoo alal tegemist soomuldadega, kus kraavide hooldustööd põhjustavad veetaseme alandamisest ja turba mineraliseerumisest tingituna jätkuvat süsinikuheidet ning seal on pikemas perspektiivis oluline taastada looduslik veerežiim, et hoida seni turbasse seotud süsinikku.

Lendorava püsielupaigad

Hooldatava maaparandusobjekti ala jääb osaliselt Mädamänniku lendorava püsielupaiga⁴, Suuremurru lendorava püsielupaiga⁵ ja Lõpe lendorava püsielupaiga⁶ aladele.

Lendorava püsielupaikades kehtib LKSs sätestatud kaitsekord keskkonnaministri 14.07.2006 määruse nr 52 „Lendorava püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ (edaspidi määrus nr 52) sätestatud erisustega.

Vastavalt määruse nr 52 §-le 1 on lendorava püsielupaikade kaitse-eesmärgiks I kaitsekategooria kaitsealuse liigi lendorava (*Pteromys volans*) soodne seisund. Vastavalt LKS § 3 lg 2 loetakse liigi seisund soodsa, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

---

⁴ EELISE kood KLO3001764

⁵ EELISE kood KLO3001755

⁶ EELISE kood KLO3000540

Vastavalt LKS § 55 lg-le 6 on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud, välja arvatud LKS § 58 lõigetes 4 ja 5 ning §-s 582 sätestatud juhul.

Vastavalt määruse nr 52 § 4 lg 7 p-le 1 on lendorava püsielupaiga sihtkaitsevööndis olemasoleva maaparandussüsteemi hoiutööd lubatud vaid püsielupaiga valitseja (Keskkonnaameti⁷) nõusolekul.

Keskkonnaamet on seisukohal, et lagedad kraavitrassid killustavad lendorava elupaika ja halvendavad lendorava liikumisvõimalusi. Kraavitrassidel kasvav puittaimestik võib pakkuda, kui mitte praegusel ajal siis tulevikus, lendoravatele paremaid võimalusi kraavitrasside ületamiseks. Lisaks mõjub hooldustöödeks kasutatava tehnika (mootorsaed, traktorid, ekskavaatorid, jm) mootorite müra lendoravatele tõenäoliselt häirivalt. Kuigi kraavide hooldustööd (kui mitte arvestada kraavitrasside killustavat mõju tiheda kraavivõrgustiku korral) ei ole lendoravale esmase tähtsusega ohutegur, võib kuivendus viimaste aastate põuaste suvede kontekstis mingist hetkest alates hakata oluliselt mõjutada kuuskede elumust, mis omakorda kahandab lendorava elupaiga kvaliteeti.

Eelnevast tulenevalt annab Keskkonnaamet nõusoleku Lendorava püsielupaikade sihtkaitsevööndites maaparandussüsteemi piiratud ulatuses hooldustöödeks, kusjuures LKS § 14 lg 3 alusel seab Keskkonnaamet töödele lendorava püsielupaikade sihtkaitsevööndites järgmised tingimused:

1. Sihtkaitsevööndisse jäävate kuivenduskraavide hooldamine ei ole üldjuhul lubatud.
2. Lubatud on hooldada kuivenduskraave, mis algavad väljastpoolt püsielupaika ja mille hooldamata jätmine avaldaks olulist mõju väljaspool püsielupaika olevale majandusmetsale, kusjuures hooldustöö tuleb teostada minimaalses võimalikus mahus soovitavalt käsitsi.
3. Eesvoolude hooldustöö on lubatud kavandatud mahus, kuid Keskkonnaamet palub siiski ka eesvoolude lõikudes, kus vee voolamine takistatud ei ole ja see on tehniliselt võimalik, jätta hooldustöö tegemata või teha kuivenduskraavidega sarnaselt minimaalses mahus.
4. Maaparandussüsteemide hooldustööde teostamine on keelatud kaitsealuse looma paljunemise ja poegade kasvatamise ajal ehk ajavahemikul 16.märts kuni 31. august.

Lendorava püsielupaikade piiranguvööndites ei ole olemasoleva maaparandussüsteemi hooldustöö keelatud ja selle tegemiseks ei ole Keskkonnaameti nõusolek vajalik, kuid arvestades eelnevalt kirjeldatud asjaolu, et ala on arvatud projekteeritavaks Alutaguse rahvuspargi sihtkaitsevööndiks, tuleb Keskkonnaameti hinnangul ka piiranguvööndis hooldustöö vajalikkust tõsiselt kaaluda lähtuvalt just ala tulevases tõenäolisest kaitsekorrast ja jätta hooldamata kraavid, mille hooldamata jätmine ei mõjuta metsade majandamist väljaspool olemasolevat ja projekteeritavat kaitstavat ala.

Keskkonnaamet soovib tutvuda ka [Lendorava \(*Pteromys volans*\) kaitse tegevuskavaga.](#)

Metsis

Vastavalt EELISE andmetele (seisuga 17.02.2023) jääb hooldatava maaparandusobjekti ala osaliselt II kaitsekategooria liigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika⁸. Tegemist on kaitsealuse liigi leiukohaga, kus rakendub vastavalt LKS § 48 lg-le 4 isendi kaitse. Vastavalt LKS § 55 lg 6 ja lg-le 6¹ on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud, välja arvatud LKS § 58 lõigetes 4 ja 5 ning §-s 582 sätestatud juhul ning keelatud on metsise, kui looduslikult esineva linna, pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine, välja arvatud LKS § 55 lõike 3 punktides 2–5 sätestatud juhtudel Keskkonnaameti loa alusel ning keelatud on lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, välja arvatud LKS § 55 lõike 3 punktis 1 sätestatud juhul, millal häirimisest tuleb kirjalikult teatada Keskkonnaametile hiljemalt üks tööpäev pärast häirimist, LKS § 55 lõike 3 punktides 2–5 sätestatud juhul Keskkonnaameti loa alusel ja LKS § 58 lõikes 7 sätestatud juhul.

Metsis on kitsalt kohastunud liik, kelle elupaikade kaitse on väga oluline. Vastavalt [Metsise \(*Tetrao urogallus*\) kaitse tegevuskavale](#) on metsisele suureks ohuteguriks elupaikade killustutamine, kisklus, kuivenduse mõjul toimuv elupaiga kvaliteedi langus ning nende tegurite omavaheline koosmõju, aga samuti ka pikaajaline maastikumuutus.

⁷ vastavalt LKS § 21 lg 1

⁸ EELISE kood KLO9102270

Keskkonnaamet on seisukohal, et eelviidatud metsise isendikaitse reeglite täitmiseks on parimaks meetmeks jätta metsise elupaigas olevad kraavid hooldamata. Seetõttu soovib Keskkonnaamet metsise elupaigas olevaid kraave mitte hooldada, kusjuures Keskkonnaameti hinnangul võib hooldada elupaika läbivat eesvoolu, kuna selle hooldamata jätmine võib oluliselt mõjutada väljaspool metsise elupaika olevaid majandusmetsi. Kaitsealuse linnu häirimise minimeerimiseks tuleb metsise elupaigas (eesvoolu) hooldustööd teostada väljaspool metsise kevadsuvist mängu- ja pesitsusaega. Metsisel on häirimise suhtes kõige tundlikum aeg 1.veebruar kuni 30.juuni.

Kaitsealused taimed

Kavandatavale maaparandussüsteemi hooldusalale jääb mitu III kaitsekategooria kaitsealuse liigi sulgja õhiku (*Neckera pennata*) leiukohta. Vastavalt LKS § 55 lg 8 on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

Kuna sulgja õhiku leiukohad jäävad kas olemasolevale või projekteeritavale kaitstavale alale ning arvestades asjaolu, et liik ei ole kuivendamise suhtes eriti tundlik, on Keskkonnaamet seisukohal, et kavandatud hooldustöö eeldatavalt ei ohusta liigi säilimist tema olemasolevates elupaikades.

Linnud

Kuna kavandatava hooldustöö alal esineb tõenäoliselt pesitsevaid linde, siis Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et vastavalt LKS § 55 lg 61 keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine, välja arvatud LKS § 55 lõike 3 punktides 2–5 sätestatud juhtudel Keskkonnaameti loa alusel ning keelatud on lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, välja arvatud LKS § 55 lõike 3 punktis 1 sätestatud juhul, millal häirimisest tuleb kirjalikult teatada Keskkonnaametile hiljemalt üks tööpäev pärast häirimist, LKS § 55 lõike 3 punktides 2–5 sätestatud juhul Keskkonnaameti loa alusel ja LKS § 58 lõikes 7 sätestatud juhul.

Eelnevast tulenevalt soovib Keskkonnaamet hooldustöid kogu kavandatud tööde alal mitte teha 1. aprillist kuni 31. juulini.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Vildak
juhtivspetsialist
looduskasutuse osakond

Lauri Saapar 5273872 (looduskasutus)
lauri.saapar@keskkonnaamet.ee

Triin Amos 56296403 (looduskaitse planeerimine)
triin.amos@keskkonnaamet.ee

Reelika Lumi 56463909 (loodushoid)
reelika.lumi@keskkonnaamet.ee

Katrin Jürgens 5238548 (loodushoid)
katrin.jurgens@keskkonnaamet.ee